EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.6.2021.
COM(2021) 282 final

2021/0137 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Līgumā par Eiropas Savienības darbību noteikts, ka dalībvalstis ekonomikas politiku un nodarbinātības veicināšanu uzskata par vispārsvarīgu jautājumu un savu darbību šajā jomā koordinē Padomē. Līgumā norādīts, ka Padomei jāpieņem nodarbinātības pamatnostādnes (148. pants), un precizēts, ka tām jābūt saskaņotām ar ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm (121. pants).

Ekonomikas politikas vispārējās pamatnostādnes ir izstrādātas uz nenoteiktu laikposmu, taču nodarbinātības pamatnostādnes jāizstrādā katru gadu no jauna. Šādas pamatnostādnes kā integrēta pakete pirmo reizi kopā tika pieņemtas 2010. gadā, stiprinot stratēģiju "Eiropa 2020". Līdz 2014. gadam integrētās pamatnostādnes saglabājās nemainīgas. Pārskatītās integrētās pamatnostādnes tika pieņemtas 2015. gadā. 2018. gadā nodarbinātības pamatnostādnes tika saskaņotas ar principiem, kas izklāstīti Eiropas sociālo tiesību pīlārā, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija 2017. gada novembrī pieņēma ar mērķi valstu līmenī virzīt reformas un panākt, lai tas rādītu virzienu konverģences atjaunošanai visā Eiropā. Pamatnostādnes 2019. gadā nemainījās. 2020. gadā tās tika saskaņotas, lai iekļautu elementus, kas saistīti ar Covid-19 krīzes sekām, zaļo un digitālo pārkārtošanos un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

Nodarbinātības pamatnostādnes kopā ar ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm ir izklāstītas Padomes lēmumā par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (Integrēto pamatnostādņu II daļa) un sniedz pamatu konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem attiecīgajās jomās.

Nodarbinātības politikas pamatnostādnēs izvirzītie vispārējie mērķi un prioritātes joprojām ir spēkā. Pamatojoties uz LESD 148. panta 2. punktu, nodarbinātības pamatnostādņu derīgums 2021. gadam ir jāapstiprina ar Padomes lēmumu, ko pieņem pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Reģionu komiteju un Nodarbinātības komiteju.

Nodarbinātības pamatnostādnes ir šādas:

5. pamatnostādne. Palielināt pieprasījumu pēc darbaspēka;

6. pamatnostādne. Stiprināt darbaspēka piedāvājumu un uzlabot piekļuvi nodarbinātībai, prasmēm un kompetencēm;

7. pamatnostādne. Uzlabot darba tirgu darbību un sociālā dialoga efektivitāti;

8. pamatnostādne. Veicināt vienlīdzīgas iespējas visiem, sekmēt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību.

2021/0137 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 148. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu[1],

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu[2],

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu[3],

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu[4],

tā kā:

(1) Lai sasniegtu Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā noteiktos mērķus par pilnīgu nodarbinātību un sociālo attīstību, līdzsvarotu izaugsmi, vides augsta līmeņa aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanu, dalībvalstīm un Savienībai jāizstrādā koordinēta stratēģija nodarbinātības jomā, jo īpaši atbalstot kvalificētu, apmācītu un pielāgoties spējīgu darbaspēku, kā arī tādus darba tirgus, kas ir vērsti uz nākotni un spēj reaģēt uz pārmaiņām ekonomikā. Dalībvalstīm, ņemot vērā valstu praksi attiecībā uz darba devēju un darba ņēmēju atbildību, nodarbinātības veicināšana jāuzskata par vispārsvarīgu jautājumu un sava darbība šajā jomā jākoordinē Padomē.

(2) Savienībai ir jāapkaro sociālā atstumtība un diskriminācija, jāveicina sociālais taisnīgums un aizsardzība, kā arī sieviešu un vīriešu līdztiesība, paaudžu solidaritāte un bērnu tiesību aizsardzība. Nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienībai ir jāņem vērā prasības, kas saistītas ar augsta nodarbinātības līmeņa veicināšanu, atbilstīgas sociālās aizsardzības nodrošināšanu, nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanu, augsta līmeņa izglītības un apmācības nodrošināšanu un cilvēku veselības aizsardzību, kā tas noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 9. pantā.

(3) Saskaņā ar LESD Savienība ir izstrādājusi un īstenojusi politikas koordinēšanas instrumentus ekonomikas un nodarbinātības politikas jomās. Padomes Lēmuma (ES) 2020/1512([5]) pielikumā izklāstītās dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes (“pamatnostādnes”), kas ir daļa no šiem instrumentiem, kopā ar dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm, kas

---

1 OV C , , . lpp.
2 OV C , , . lpp.
3 OV C , , . lpp.
4 OV C , , . lpp.
5 Padomes Lēmums (ES) 2020/1512 (2020. gada 13. oktobris) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (OV L 344, 19.10.2020., 22.–28. lpp.).

noteiktas Padomes Ieteikumā (ES) 2015/1184([6]), veido integrētās pamatnostādnes. Tām, paturot prātā dalībvalstu savstarpējo atkarību, jānosaka, kā dalībvalstīs un Savienībā īstenot politiku. Koordinētu Eiropas un valstu politikas un reformu rezultātā būtu jānonāk pie atbilstoša vispārēju, ilgtspējīgu ekonomikas un sociālās politikas risinājumu kopuma, kam, savukārt, būtu jārada plašāka pozitīva ietekme.

(4) Nodarbinātības politikas pamatnostādnes ir saskaņotas ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem un dažādām Savienības iniciatīvām, to vidū Padomes 2020. gada 30. oktobra Ieteikumu([7]), Padomes 2016. gada 15. februāra Ieteikumu([8]), Padomes 2016. gada 19. decembra Ieteikumu([9]), Padomes 2018. gada 15. marta Ieteikumu([10]), Padomes 2018. gada 22. maija Ieteikumu par pamatkompetencēm mūžizglītībā([11]), Padomes 2019. gada 22. maija Ieteikumu([12]), Padomes 2019. gada 8. novembra Ieteikumu([13]), Padomes 2014. gada 10. marta Ieteikumu([14]), Padomes 2020. gada 24. novembra Ieteikumu([15]), Padomes 2021. gada 4. marta Ieteikumu par iedarbīgu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai pēc Covid-19 krīzes (*EASE*)([16]) un [Padomes Ieteikumu, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem([17])].

(5) Eiropas pusgads apvieno šos dažādos instrumentus visaptverošā sistēmā integrētai daudzpusējai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinācijai un uzraudzībai. Cenšoties panākt vidisko ilgtspēju, ražīgumu, taisnīgumu un stabilitāti, Eiropas pusgadā integrēti Eiropas sociālo tiesību pīlāra principi un tā uzraudzības instruments – sociālo rezultātu pārskats – un tajā paredzēta cieša sadarbība ar sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību un citām ieinteresētajām personām. Tas atbalsta ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. Savienības un dalībvalstu nodarbinātības un ekonomikas politikai būtu jāiet rokrokā ar Eiropas pāreju uz klimatneitrālu, vidiski ilgtspējīgu un digitālu ekonomiku, uzlabojot konkurētspēju, nodrošinot pienācīgus darba nosacījumus, veicinot inovāciju, sekmējot sociālo taisnīgumu un vienlīdzīgas iespējas, kā arī novēršot nevienlīdzību un reģionālās atšķirības.

---

6 Padomes Ieteikums (ES) 2015/1184 (2015. gada 14. jūlijs) par vispārējām pamatnostādnēm dalībvalstu un Eiropas Savienības ekonomikas politikai (OV L 192, 18.7.2015., 27. lpp.).

7 Padomes Ieteikums (2020. gada 30. oktobris) "Tilts uz nodarbinātību – Garantijas jauniešiem pastiprināšana" un ar ko aizstāj Padomes 2013. gada 22. aprīļa Ieteikumu par garantijas jauniešiem izveidi (2020/C 372/01), (OV C 372, 4.11.2020., 1.–9. lpp.).

8 Padomes Ieteikums (2016. gada 15. februāris) par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū (OV C 67, 20.2.2016., 1. lpp.).

9 Padomes Ieteikums (2016. gada 19. decembris) par prasmju pilnveides ceļiem (OV C 484, 24.12.2016., 1. lpp.).

10 Padomes Ieteikums (2018. gada 15. marts) par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai māceklībai (OV C 153, 2.5.2018., 1. lpp.).

11 Padomes Ieteikums (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.).

12 Padomes Ieteikums (2019. gada 22. maijs) par kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām (OV C 189, 5.6.2019., 4. lpp.).

13 Padomes Ieteikums (2019. gada 8. novembris) par piekļuvi sociālajai aizsardzībai OV C 387, 15.11.2019., 1. lpp.).

14 Padomes Ieteikums (2014. gada 10. marts) par stažēšanās kvalitātes sistēmu (OV C 88, 27.3.2014., 1. lpp.).

15 Padomes Ieteikums (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai (2020/C 417/01) (OV C 417, 2.12.2020., 1.–16. lpp.).

16 Komisijas Ieteikums (ES) 2021/402 (2021. gada 4. marts) par iedarbīgu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai pēc Covid-19 krīzes (*EASE*), (C/2021/1372), (OV L 80, 8.3.2021., 1.-8.lpp.).

17 …

(6) Klimata pārmaiņas un ar vidi saistītās problēmas, globalizācija, digitalizācija, mākslīgais intelekts, tāldarbs, platformu ekonomika un demogrāfiskās pārmaiņas pārveidos Eiropas ekonomiku un sabiedrību. Lai pilnvērtīgi ņemtu vērā šos strukturālos faktorus un pēc vajadzības pielāgotu pašreizējās sistēmas, atzīstot dalībvalstu ekonomikas un darba tirgu un ar tiem saistītās politikas ciešo savstarpējo atkarību, Savienībai un tās dalībvalstīm būtu jāstrādā kopā. Tālab gan Savienības, gan valstu līmenī ir nepieciešama koordinēta, vērienīga un efektīva politikas rīcība, kas būtu saskaņā ar LESD un Savienības noteikumiem par ekonomikas pārvaldību. Šādai politikas rīcībai būtu jāaptver ilgtspējīgu investīciju palielināšana, atjaunota apņemšanās pareizā secībā veikt reformas, kas sekmē ekonomisko izaugsmi, kvalitatīvu darbvietu izveidi, ražību, pienācīgus nodarbinātības nosacījumus, sociālo un teritoriālo kohēziju, augšupēju konverģenci, ekonomikas noturību un fiskālās atbildības īstenošanu. Tajā būtu jāapvieno pasākumi piedāvājuma un pieprasījuma jomā, vienlaikus ņemot vērā to ietekmi uz vidi, nodarbinātību un sociālo jomu.

(7) Eiropas Parlaments, Padome un Komisija proklamēja Eiropas sociālo tiesību pīlāru([18]) ("pīlārs"). Pīlārs nosaka 20 principus un tiesības, kas nepieciešami labi funkcionējošu un taisnīgu darba tirgu un sociālās drošības sistēmu atbalstam, un tie strukturēti trijās kategorijās: vienlīdzīgas iespējas un piekļuve darba tirgum, taisnīgi darba apstākļi un sociālā aizsardzība un iekļaušana. Principi un tiesības dod ievirzi Savienības stratēģijai, nodrošinot, ka pāreja uz klimatneitralitāti, vides ilgtspēju un digitalizāciju, kā arī demogrāfiskās pārmaiņas ir sociāli taisnīgas un pamatotas. Pīlārs kopā ar sociālo rezultātu pārskatu veido pamatprincipu kopumu, kas palīdzēs pārraudzīt dalībvalstu nodarbinātības un sociālos rādītājus, virzīt reformas valsts, reģionālā un vietējā līmenī un mūsdienu ekonomikā apvienot "sociālos" un "tirgus" aspektus, arī veicinot sociālo ekonomiku. Komisija 2021. gada 4. martā nāca klajā ar rīcības plānu Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanai([19]), kurā ietverti vērienīgi, bet reāli pamatmērķi un papildu apakšmērķi, kas līdz 2030. gadam sasniedzami nodarbinātības, prasmju, izglītības un sociālajā jomā.

(8) ES vadītāji Portu sociālajā samitā([20]) 2021. gada 8. maijā atzina Eiropas sociālo tiesību pīlāru par būtisku atveseļošanas elementu, norādot, ka tā īstenošana stiprinās Savienības virzību uz digitālu, zaļu un taisnīgu pārkārtošanos un palīdzēs sasniegt augšupēju sociālo un ekonomisko konverģenci un risināt demogrāfiskās problēmas. Viņi uzsvēra, ka sociālā dimensija, sociālais dialogs un sociālo partneru aktīva iesaistīšana ir izteikti konkurētspējīgas sociālās tirgus ekonomikas pamatā. Dalībvalstis konstatēja, ka Komisijas iesniegtais Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns sniedza noderīgas norādes pīlāra īstenošanai, tostarp nodarbinātības, prasmju, veselības un sociālās aizsardzības jomā. Tās atzinīgi novērtēja jaunos ES pamatmērķus 2030. gadam attiecībā uz nodarbinātību (nodarbinātiem vajadzētu būt vismaz 78 % iedzīvotāju vecumā no 20 līdz 64 gadiem), prasmēm (mācībās katru gadu būtu jāpiedalās 60 % pieaugušo) un nabadzības samazināšanu (būtu jāsamazina vismaz par 15 miljoniem, tostarp pieciem miljoniem bērnu) un pārskatīto sociālo rezultātu pārskatu, kas palīdzēs uzraudzīt progresu virzībā uz sociālā pīlāra principu īstenošanu politikas koordinēšanā Eiropas pusgada kontekstā. Turklāt tās norādīja, ka, Eiropai pakāpeniski atveseļojoties no Covid-19 pandēmijas, prioritāte būs pāriet no darbvietu aizsardzības uz darbvietu radīšanu un uzlabot darbvietu kvalitāti, kā arī uzsvēra, ka

---

[18] Iestāžu kopīgā proklamācija par Eiropas sociālo tiesību pīlāru (OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.).

[19] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns", (COM(2021)102 final).

[20] Eiropadome, Portu deklarācija, 2021. gada 8. maijs.

Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana būs būtiska, lai nodrošinātu vairāk un labāku darbvietu izveidi visiem iekļaujošas atveseļošanas ietvaros. Visbeidzot, dalībvalstis uzsvēra, cik svarīgi arī augstākajā līmenī ir cieši sekot līdzi panāktajam progresam virzībā uz Eiropas sociālo tiesību pīlāra un ES 2030. gada pamatmērķu īstenošanu.

(9) Darba tirgus reformām, tostarp valstu algu noteikšanas mehānismiem, būtu jāseko valstu sociālā dialoga praksei, lai nodrošinātu taisnīgas algas, kas nodrošina pienācīgu dzīves līmeni un ilgtspējīgu izaugsmi. Tām būtu jānodrošina arī vajadzīgā iespēja plaši izskatīt sociālekonomiskos jautājumus, tostarp ilgtspējas, konkurētspējas, inovācijas, kvalitatīvu darbvietu izveides, darba nosacījumu, nodarbinātu personu nabadzības, izglītības un prasmju, sabiedrības veselības un iekļaušanas, kā arī faktisko ienākumu uzlabojumus. Dalībvalstīm un Savienībai būtu jānodrošina, ka tiek mazināta Covid-19 krīzes sociālā, nodarbinātības un ekonomiskā ietekme un ka pārkārtošanās norit sociāli godīgi un taisnīgi. Būtu jācenšas stiprināt atveseļošanu un virzību uz iekļaujošu un noturīgu sabiedrību, kurā cilvēki ir aizsargāti un spēj paredzēt un pārvaldīt pārmaiņas un kurā viņi var aktīvi piedalīties sabiedrībā un ekonomikā. Lai atbalstītu statusa maiņu darba tirgū, kā uzsvērts Komisijas Ieteikumā (ES) par iedarbīgu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai pēc Covid-19 krīzes (*EASE*), ir vajadzīgs saskaņots aktīvas darba tirgus politikas kopums, kas ietver pagaidu darbā pieņemšanas un pārejas stimulus, prasmju politiku un uzlabotus nodarbinātības dienestus.

(10) Būtu jānovērš diskriminācija visās tās izpausmēs, jānodrošina dzimumu līdztiesība un jāatbalsta jauniešu nodarbinātība. Jo īpaši nodrošinot darba tirgu un adekvātu un iekļaujošu sociālās aizsardzības sistēmu pilnvērtīgu darbību un likvidējot šķēršļus, kas kavē izglītību, mācības un dalību darba tirgū, tostarp, izmantojot ieguldījumus pirmsskolas izglītībā un aprūpē un digitālajās prasmēs, būtu jāsniedz visiem piekļuve un iespējas un būtu jāsamazina nabadzība un sociālā atstumtība, arī bērnu nabadzība un atstumtība. Ņemot vērā Covid-19 krīzi un saistībā ar sabiedrības novecošanu īpaši svarīga ir savlaicīga un vienlīdzīga piekļuve ilgtermiņa aprūpes un veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp profilaksei un veselības aprūpes veicināšanai, par pieņemamu cenu. Būtu jāturpina realizēt personu ar invaliditāti potenciālu ekonomikas izaugsmes un sociālās attīstības veicināšanā. Tā kā Savienības darbvietās aizvien plašāk tiek izmantoti jauni ekonomikas un uzņēmējdarbības modeļi, mainās arī darba tiesiskās attiecības. Dalībvalstīm būtu jānodrošina tas, lai darba tiesiskās attiecības, kas izriet no jaunām darba formām, saglabātu un stiprinātu Eiropas sociālo modeli.

(11) Integrētās pamatnostādnes būtu jāizmanto par pamatu konkrētām valstīm sagatavotiem ieteikumiem, kurus Padome var adresēt dalībvalstīm. Ņemot vērā atveseļošanas un noturības plānu visaptverošo un tālredzīgo politisko raksturu un to, ka visas dalībvalstis iesniedza šādus plānus, Komisijai 2021. gadā nebija vajadzības ierosināt konkrētām valstīm adresētus ieteikumus. Tomēr Komisija ierosināja ieteikumus par dalībvalstu budžeta stāvokli 2021. gadā, kā paredzēts Stabilitātes un izaugsmes paktā.

(12) Lai veicinātu nodarbinātību, sociālos ieguldījumus, sociālo iekļaušanu, pieejamību, sekmētu darbaspēka prasmju pilnveides un pārkvalificēšanās iespējas, mūžizglītību un augstas kvalitātes izglītību un apmācību visiem, arī digitālo pratību un prasmes, dalībvalstīm būtu pilnībā jāizmanto *REACT-EU*([21]), līdz 2023. gadam stiprinot

[21] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/2221 (2020. gada 23. decembris), ar ko Regulu (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz papildu resursiem un īstenošanas kārtību, lai palīdzētu veicināt ar Covid-19 pandēmiju un tās sociālajām sekām saistītās krīzes seku pārvarēšanu un sagatavoties zaļai, digitālai un noturīgai ekonomikas atveseļošanai (*REACT-EU*) (OV L 437, 28.12.2020., 30.-42. lpp.).

kohēzijas politikas fondus, Eiropas Sociālais fonds Plus, jaunais Atveseļošanas un noturības mehānisms([22]) un citi Savienības fondi, tostarp Taisnīgas pārkārtošanās fonds un *InvestEU*. Lai gan integrētās pamatnostādnes ir adresētas dalībvalstīm un Savienībai, tās būtu jāīsteno partnerībā ar visām valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, šajā darbībā cieši iesaistot parlamentus, kā arī sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus.

(13) Nodarbinātības komitejai un Sociālās aizsardzības komitejai saskaņā ar attiecīgām Līgumos paredzētām pilnvarām būtu jāuzrauga, kā attiecīgā politika tiek īstenota, raugoties no nodarbinātības politikas pamatnostādņu aspekta. Minētajām komitejām un citām Padomes darba sagatavošanas struktūrām, kas iesaistītas ekonomikas un sociālās politikas koordinēšanā, būtu jāstrādā cieši kopā. Būtu jāuztur politikas dialogs starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju, jo īpaši par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm.

(14) Ir notikusi apspriešanās ar Sociālās aizsardzības komiteju.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes, kā izklāstīts Padomes Lēmuma (ES) 2020/1512 pielikumā, paliek spēkā 2021. gadam, un dalībvalstis tās ņem vērā savā nodarbinātības politikā un reformu programmās.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

[22] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar kuru izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (*OV L 57, 18.2.2021., 17.-75. lpp.).*